

Sygn. akt V CNP 21/13

## POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie ze skargi S. K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego we W. z dnia 18 stycznia 2012 r.

sygn. akt XIII Ca [...]

w sprawie z powództwa mał. M. K. reprezentowanej przez przedstawicielkę  
ustawową X. K.

przeciwko S. K.

o podwyższenie alimentów,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 12 grudnia 2013 r.,

**odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądza  
od pozwanego S. K. na rzecz małoletniej powódki kwotę  
300 ( trzysta ) zł tytułem kosztów postępowania ze skargi  
o stwierdzenie niezgodności prawomocnego wyroku z prawem.**

## UZASADNIENIE

Pozwany S. K. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 stycznia 2012 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 14 września 2011 r. Sąd Rejonowy podwyższył alimenty zasądzone od S. K. na rzecz jego małoletniej córki M. K. z 350 zł do 650 zł miesięcznie, oddalając w pozostałej części powództwo. Ustalił, że poprzednio alimenty na rzecz powódki zasądzone zostały w wyroku rozwodowym z dnia 16 marca 2006 r., gdy miała 9 lat, jej matka zarabiała ok. 950 zł miesięcznie, a ojciec ok. 800 zł miesięcznie. W chwili orzekania o podwyższeniu alimentów powódka miała 14 lat i uczyła się w II klasie gimnazjum, miała problemy zdrowotne. Koszty jej utrzymania matka oszacowała na 1.200 - 1.300 zł miesięcznie. Sąd przyjął natomiast kwotę 1 000 zł. Zarobki matki powódki wynoszą 1.600 zł miesięcznie, spłaca z nich zadłużenie związane ze składnikami majątku wspólnego jej i pozwanego. Pozwany zawarł nowy związek małżeński, ma z niego dwoje dzieci. Pracuje w firmie żony. Zarabiał tam ok. 1 300 zł, lecz w toku procesu podjął decyzję o skorzystaniu z urlopu wychowawczego. Nie widuje się z powódką. Ustalenia i stanowisko prawne Sądu Rejonowego podzielił Sąd Okręgowy.

Pozwany oparł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego na obydwu podstawach z art. 424<sup>4</sup> k.p.c. zarzucił naruszenie - art. 135 § 1 k.r.o. w zw. z art. 227, art. 231, art. 233 § 1 k.p.c.; art. 136 k.r.o. w zw. z art. 182<sup>2</sup> § 1 pkt 1 i art. 180 § 5 k.p.; art. 138 k.r.o.; art. 136 k.r.o. w zw. z art. 135 § 1 i 2 k.r.o. i art. 186 § 1 k.p.; art. 135 § 2 k.r.o. w zw. z art. 95 § 1 i 3, art. 96 § 1 i art. 97 § 1 k.r.o. oraz naruszenie art. 316 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 6 k.c. Jako przepisy, z którymi zaskarżony wyrok jest niezgodny wskazał art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 135 § 1, art. 136 i art. 138 k.r.o. *in principio*.

Szkodę wyrządzoną przez wydanie zaskarżonego orzeczenia pozwany wiąże z nałożeniem na niego obowiązku alimentacyjnego w zakresie przewyższającym usprawiedliwione potrzeby powódki i bez uwzględnienia jego faktycznych możliwości zarobkowych oraz rzeczywistego stanu majątkowego,

a także kosztami egzekucyjnymi tych alimentów. Skarżący wyjaśnił, że od wyroku Sądu Okręgowego w W. nie przysługiwały mu żadne środki prawne. We wnioskach domagał się stwierdzenia niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku i zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania podług norm przepisanych. W odpowiedzi na skargę powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia stanowi specjalny środek procesowy, którego celem jest wdrożenie postępowania mającego za zadanie zbadanie legalności działalności jurysdykcyjnej sądów powszechnych. Jest to środek służący podmiotowi zamierzającemu dochodzić od państwa wynagrodzenia szkody określonej w art. 77 ust. 1 Konstytucji w wypadku, kiedy szkoda wyrządzona została przez wydanie prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, bądź też przez wydanie postanowień co do istoty sprawy kończących postępowanie, ferowanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym, w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych lub w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego za granicą lub ugody zawartej przed sądem polubownym za granicą (art. 424<sup>1</sup>, art. 519<sup>2</sup>, art. 1148<sup>1</sup> § 3, art. 1151<sup>1</sup> § 3 i art. 1215 § 3 k.p.c.). W wyjątkowych wypadkach skarga służy także od orzeczeń sądu pierwszej lub drugiej instancji, kiedy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych (art. 424<sup>1</sup> § 2 k.p.c.). Artykuł 417<sup>1</sup> § 2 k.c. uzależnia prawo żądania naprawienia takiej szkody od stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem, chyba, że przepisy odrębne stanowią inaczej. W konsekwencji przedmiotem badania w postępowaniu ze skargi przewidzianej w art. 424<sup>1</sup> k.p.c. jest niezgodność z prawem prawomocnych orzeczeń rozstrzygających sprawy ostatecznie i merytorycznie. W orzecznictwie wyjaśniono już (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06, nie publ., z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, nie publ., czy postanowienie tego Sądu z dnia 21 lutego 2007 r.,

I CNP 61/06, nie publ.), że pojęcie bezprawności prawomocnego orzeczenia musi być interpretowane z uwzględnieniem specyfiki władzy sądowniczej, do której istoty należy orzekanie w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od "głosu sumienia" sędziego oraz jego swobody w ocenie prawa i faktów stanowiących podłoże sporu. Swoboda ocen sędziego wynika nie tylko z władzy sędziowskiej, ale także z prawa pozytywnego, często posługującego się pojęciami niedookreślonymi i klauzulami generalnymi albo przyznającymi sędziemu wprost swobodę decyzji. Treść orzeczenia zależy również od rezultatów wykładni, które mogą być różne, w zależności od jej przedmiotu, metod oraz podmiotu, który jej dokonuje. Z istoty wykładni wynika więc wiele możliwych interpretacji, a sam akt wykładni z natury rzeczy nacechowany jest subiektywizmem. Orzeczenie wydawane jest przy zachowaniu określonej procedury, przewidującej kontrolę poprzez system środków zaskarżenia orzeczeń. Z tych powodów w odniesieniu do działalności jurysdykcyjnej sądu - organu władzy publicznej w rozumieniu art. 77 ust. 1 Konstytucji - sformułowane zostało swoiste, autonomiczne pojęcie bezprawności, zgodnie z którym za orzeczenie niezgodne z prawem - w rozumieniu art. 424<sup>1</sup> § 2 k.p.c. w związku z art. 417<sup>1</sup> § 2 k.c. - uważać należy orzeczenie, które jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo zostało wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub jednoznacznie niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi zatem mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, podobnie jak skarga kasacyjna, poddawana jest wstępnej procedurze tzw. przedsądu, mającej za zadanie wyeliminowanie skarg oczywiście nieuzasadnionych, nie rokujących widoków na ich uwzględnienie (art. 424<sup>9</sup> k.p.c. i art. 424<sup>12</sup> w zw. z art. 398<sup>9</sup> k.p.c.). Ocena zasadności skargi dokonywana być musi przy uwzględnieniu wyżej wskazanego, autonomicznego pojęcia bezprawności orzeczenia. Oczywiście nieuzasadnione będą zatem takie skargi, w których *prima*

*facie* stwierdzić można, że przyjęta przez sąd orzekający wykładnia przepisów i ich zastosowanie do okoliczności faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia mieszczą się w dopuszczalnych granicach swobody sędziowskiej wykładni. Podstawą skargi nie mogą być przy tym zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 424<sup>4</sup> zd. drugie k.p.c.).

Skarga wniesiona przez pozwanego w znacznej części oparta jest na zarzutach, których podniesienie wyklucza art. 424<sup>4</sup> zd. drugie k.p.c. Skarżący, jakkolwiek nadaje swoim zarzutom pozór materialnoprawny, w istocie kwestionuje głównie ustalenia faktyczne, które legły u podstaw rozstrzygnięcia - dotyczące potrzeb małoletniej powódki, możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego oraz braku uzasadnionych podstaw do korzystania przez powoda z urlopu wychowawczego, skoro ciąży na nim obowiązek alimentacyjny także wobec powódki. Tych zarzutów więc nie można brać pod uwagę przy ocenie zasadności wniesionej skargi. Pozostałe zarzuty wytykające naruszenie prawa materialnego także nie roszą szans na uwzględnienie skargi pozwanego. Wbrew twierdzeniom pozwanego alimenty dla powódki ustalone zostały przy uwzględnieniu obowiązków pozwanego wobec bliźniaków z drugiego małżeństwa i przy uwzględnieniu odmowy ujawnienia przez pozwanego i jego aktualną żonę rzeczywistego stanu majątkowego rodziny. Sąd Okręgowy nie zakwestionował też zgodności z przepisami korzystania przez niego z urlopu wychowawczego lecz negatywnie ocenił obiektywną potrzebę podjęcia takiej decyzji. Zarzuty naruszeń prawa procesowego także nie przekonują o oczywistej zasadności skargi. Zastosowanie przez Sąd fikcji z art. 136 k.r.o. uchyla w uregulowanym w nim zakresie stosowanie art. 316 k.p.c. Jedynie zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. miałby ewentualnie racje bytu, jednak przepis ten dotyczy uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, przedmiotem zaskarżenia jest zaś wyrok sądu drugiej instancji, tymczasem skarżący nie powołał art. 391 § 1 k.p.c. uprawniającego do odpowiedniego jego stosowania w postępowaniu apelacyjnym. Podobna uwagą opatrzyć należy powołanie się przez pozwanego na naruszenie art. 227 k.p.c. Kwestia naruszenia art. 6 k.c., wskazywana w powiązaniu z obydwoma wskazanymi przepisami procesowymi traci zaś punkt odniesienia.

Tym samym nie zachodziły przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi pozwanych do rozpoznania (art. 424<sup>9</sup> k.p.c.).

Orzeczenie o kosztach postępowania ze skargi uzasadnia art. 424<sup>12</sup> w zw. z art. 398<sup>21</sup>, art. 391 § 1 i art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z § 2, § 6a ust. 4 w zw. z ust 1 pkt 11 oraz § 12 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst. jedn. Dz.U. z 2013 r., Nr 490).

aw

jw